

CYKL | TRUDNE TEMATY
GRUPA WIEKOWA | SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA
PRZEDMIOT | GODZINA WYCHOWAWCZA, JĘZYK POLSKI

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE DLA NAUCZYCIELA **SCENARIUSZ LEKCJI**

opracowanie: Jolanta Manthey

FILM | „KOMUNIA”

Polska 2016, 73 min

reżyseria: Anna Zamecka

scenariusz: Anna Zamecka

zdjęcia: Małgorzata Szyłak

montaż: Agnieszka Glińska, Anna Zamecka, Wojciech Janas

Główną bohaterką dokumentu jest czternastoletnia Ola, którą życiowa sytuacja zmusza do przyjęcia roli głowy rodziny. Bohaterka wyznacza sobie trudne zadanie, aby doprowadzić do jej zespolenia.

Ola opiekuje się ojcem z problemem alkoholowym i bratem ze spektrum autyzmu, którego przygotowuje do pierwszej komunii świętej. Jest to okazja do zorganizowania rodzinnej uroczystości, służącej jako pretekst do powrotu matki i odbudowania rodzinnych więzi. Nastolatka mierzy się z trudnym wyzwaniem i bierze na siebie ogromną odpowiedzialność. Każda chwila wymaga od niej wytrwałości i wielu wyrzeczeń. Dziewczyna z determinacją dąży do celu.

DOJRZAŁOŚĆ – TRUDNY TEMAT

Temat lekcji

Dojrzałość – trudny temat.

Czas trwania lekcji

45 min

Cele lekcji

Podczas lekcji uczeń:

- dokonuje refleksyjnej i krytycznej oceny warstwy znaczeniowej dzieła;
- prezentuje swoje stanowisko;
- doskonali umiejętność wnioskowania i uogólniania;
- doskonali umiejętność dyskusji;
- wartościuje, ocenia, formułuje wnioski.

Metody i formy pracy

Podczas lekcji nauczyciel wykorzystuje następujące metody i formy pracy z uczniem:

- praca z dziełem filmowym,
- dyskusja kierowana,
- samodzielne redagowanie notatek,
- praca w grupie z elementami metody kapeluszy de Bono.

Środki dydaktyczne

Podczas lekcji nauczyciel wykorzystuje następujące środki dydaktyczne:

- film „Komunia”,
- karty pracy (arkusze papieru i kolorowe flamastry).

Przygotowanie do lekcji

Przed lekcją uczniowie oglądają film Anny Zameckiej „Komunia”.

PRZEBIEG LEKCJI

Wprowadzenie

Nauczyciel przypomina tytuł cyklu, w ramach którego grupa oglądała film; stawia pytanie: Jakich trudnych tematów dotyka film Anny Zameckiej? (Propozycje uczniów zapisuje na tablicy); podaje temat lekcji.

Następnie prosi o interpretację tytułu filmu – „Komunia”. (Z pewnością uczniowie wskażą nazwę uroczystości religijnej, do której bohaterka filmu pragnie przygotować niepełnosprawnego brata. Tu warto zwrócić uwagę, że dokument Zameckiej wykorzystuje znany, nie tylko filmowcom, pomysł uroczystości rodzinnej, która pozwala pokazać portret zbiorowości: rodziny, społeczeństwa etc., np. „Wesele” Wyspiańskiego, Wajdy, Smarzowskiego, „Festen” Winterberga. Wyraz *komunia* to dla chrześcijan spożywanie hostii, sama hostia i wino symbolizujące ciało i krew Chrystusa oraz część mszy, w czasie której celebrans i wierni spożywają komunię, oznacza jednak także emocjonalne utożsamienie się ze zbiorowością, z otoczeniem).

Realizacja tematu

Nauczyciel zwięźle przedstawia uczniom metodę 6 kapeluszy (patrz bibliografia), dzieli klasę na 5 grup, rozdaje karty pracy i arkusze do notowania ustaleń, informuje o czasie przeznaczonym na pracę w grupach (10-15 min).

Po upływie czasu na wykonanie zadania, reprezentanci grup przedstawiają efekty działań. Nauczyciel przyjmuje rolę „niebieskiego kapelusza” – porządkuje i podsumowuje spostrzeżenia uczniów. Jeśli te wątki nie pojawiłyby się w wypowiedziach uczniów, należy zwrócić uwagę na kwestię dojrzałości i odpowiedzialności – kluczową w sytuacji portretowanej w filmie rodziny.

Podsumowanie tematu

Godzina wychowawcza: Nauczyciel stawia pytania: Co było celem Oli? Warto podkreślić, że doraźny cel to przygotowanie Nikodema do komunii, wiązał się dla dziewczynki z szansą/nadzieją na scalenie rodziny – tu można przypomnieć przywołane na początku zajęć znaczenie wyrazu *komunia*.

Na czym polega dojrzałość Oli? Z czego wynika niepełna skuteczność jej działań? [Tu można zaproponować wysłuchanie fragmentu rozmowy z reżyserką (załącznik), zwracając uwagę na samotność dziewczynki w podejmowanych wysiłkach – warto wiedzieć, do jakich osób czy instytucji można zwrócić się w podobnej sytuacji.]

Język polski: Prowadzący stawia pytania: Jak uczniowie wyobrażają sobie realizację omawianego filmu? Z jakimi problemami musiała zmierzyć się realizatorka? W jaki sposób udział w filmie mógł wpłynąć na Olę i jej rodzinę? Po wysłuchaniu wypowiedzi uczniów, nauczyciel przywołuje fragment rozmowy z reżyserką (załącznik 2).

KARTA PRACY NR 1

GRUPA I

KAPELUSZ BIAŁY – reprezentuje obiektywizm, koncentruje się na faktach.

Przedstawcie bohaterów filmu A. Zameckiej: kim są (imiona, wiek, rola w rodzinie, wykonywane zajęcia i inne fakty ich dotyczące). Opiszcie świat, w którym żyją bohaterowie. Wymieńcie wydarzenia składające się na filmową fabułę.

Zapiszcie ustalenia na arkuszu (pamiętajcie, by tekst miał funkcję informatywną, a Wasza prezentacja miała charakter neutralny).

GRUPA II

KAPELUSZ CZERWONY – reprezentuje emocje, interesują go uczucia w różnych kontekstach.

Jakie uczucia wywołał w Was film? Nazwijcie emocje, jakie budzą w Was poszczególni bohaterowie (Ola, Nikodem, ojciec, matka), nie musicie ich uzasadniać. Określcie uczucia łączące bohaterów filmu (Ola-Nikodem, Ola –ojciec, Ola –mama, ojciec-matka, rodzice-dzieci). Zapiszcie ustalenia na arkuszu.

GRUPA III

KAPELUSZ CZARNY – reprezentuje negatywne myślenie, krytycyzm, pesymizm. Wymaga podania logicznych i uzasadnionych informacji.

Przedstawcie negatywne aspekty sytuacji ukazanej w filmie. Wyeksponujcie trudności i problemy, które stoją na przeszkodzie, by ją zmienić/poprawić. Zapiszcie ustalenia na arkuszu.

GRUPA IV

KAPELUSZ ŻÓŁTY – reprezentuje nadzieję, optymizm, spekuluje w sposób pozytywny. Aspekt pozytywny nie wynika z zobaczenia zalet, ale jest on zakładany z góry. Postarajcie się uzasadnić optymizm.

Skoncentrujcie się na tych elementach historii bohaterów, które pozwalają dostrzec optymistyczne perspektywy dla nich. Poszukajcie pozytywnych cech w bohaterach i ich relacjach, które mogą uzasadniać optymizm. Zapiszcie ustalenia na arkuszu.

GRUPA V

KAPELUSZ ZIELONY – odpowiada za kreatywność. Waszym zadaniem jest szukanie możliwości dokonania zmian i nowatorskiego podejścia do problemu.

Co można zrobić, by rozwiązać problemy bohaterów? Jakie działania można podjąć, by sytuacja rodziny uległa pozytywnej zmianie? Zapiszcie ustalenia na arkuszu.

1. *6 Myślowych Kapeluszy Edwarda de Bono*, oprac. Marta Jankowska

<https://kreatywnapedagogika.wordpress.com/2017/12/02/6-myslowych-kapeluszy-edwarda-de-bono/>

2. E. de Bono, *Sześć kapeluszy, czyli sześć sposobów myślenia*, Wydawnictwo Medium, Warszawa 1995

ZAŁĄCZNIK 2

Fragmety rozmowy Bartosza Wróblewskiego z Anną Zamecką:

AZ: Ważna była dla mnie warszawska premiera z udziałem Oli, Nikodema i ich rodziców. Ktoś z publiczności zadał Oli pytanie, jak film zmienił życie jej rodziny. A Ola odpowiedziała, że dzięki „Komunii” stali się sobie bliźsi. To były dla mnie ważne słowa.

Film został bardzo dobrze przyjęty, ludzie wychodzą z kina poruszeni, chcą rozmawiać. Od wielu osób usłyszałam, że utożsamiają się z Olą, że z nią współodczuwają. Ale z Markiem czy Magdą też. Oczywiście – co nie jest dla mnie niespodzianką – wszyscy zakochują się w Nikodemie (śmiech).

BW: Jak „Komunia” wpłynęła na życie bohaterów filmu?

AZ: Chyba za wcześnie, by o tym mówić. Zaprzyjaźniliśmy się bohaterami i bardzo dużo od nich dostaliśmy. Mamy więc naturalną potrzebę, żeby teraz im pomóc. Nikodem kilka miesięcy temu zaczął specjalistyczną terapię dla osób z autyzmem, którą finansujemy z własnych środków. To dla niego szansa na w miarę samodzielne funkcjonowanie w dorosłym życiu. Niestety, budżet filmu jest ograniczony, dlatego otworzyliśmy subkonto w fundacji Sedeka, na którym będziemy gromadzić środki na cele terapeutyczne. Wierzę, że znajdą się widzowie, którzy będą chcieli pomóc Nikodemowi.

BW: Co dzieje się z rodzicami?

AZ: Magda znalazła mieszkanie, pracę i utrzymuje dobre relacje z Olą. Chce się zaangażować w pomoc Nikodemowi. Podobnie Marek. Bo im naprawdę zależy na dzieciach. Po prostu nie zawsze wiedzą, co mogą zrobić. I że w ogóle można coś zrobić lub coś zmienić.

BW: A co z Olą?

AZ: Przez ostatni rok nadrobiła zaległości w szkole i dostała się do wymarzonego liceum z internatem, do klasy o profilu medycznym. Od września zaczęła naukę w innym mieście. Chciałaby studiować medycynę i w przyszłości zostać dentystką. A jak jej w życiu nie wyjdzie – jak to ujęła – to pomyśli o tym, by zostać filmowcem. Poza tym pierwszy raz się zakochała.

<http://wyborcza.pl/7,90535,21004886,komunia-pijacy-ojciec-autystyczny-syn-i-corka-ktora-musi.html>